

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ЛИСТ

10 грудня 2024 року № 1/23112-24

Керівникам органів управління у сфері освіти
Керівникам закладів освіти

Наказом Міністерства освіти і науки України від 10 вересня 2024 р. № 1277, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 30 жовтня 2024 р. за № 1634/42979 (далі — Наказ МОН 1277), внесено зміни до Положення про атестацію педагогічних працівників, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 09 вересня 2022 р. № 805 (далі — Наказ МОН 805), зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 21 грудня 2022 р. за № 1649/38985 (далі — Положення).

З метою забезпечення якісного проведення атестації педагогічних працівників з урахуванням вимог нової редакції Положення, Міністерство освіти і науки України інформує.

Для проведення атестації педагогічних працівників у 2024/2025 навчальному році атестаційні комісії відповідного рівня створюються розпорядчими документами суб'єктів їх створення.

Згідно з Положенням, атестаційні комісії є постійно діючими аж до створення атестаційної комісії для проведення атестації в наступному навчальному році.

Варто звернути увагу, що до складу атестаційних комісії за умови подання та наявності відповідного рішення уповноваженого профспілкового органу (за наявності у закладі освіти) або на територіальному рівні декількох профспілкових організацій (у разі їх створення) — за рішенням спільного представницького органу профспілок, мають бути обов'язково включені представники первинних або територіальних профспілкових організацій у кількості не більше ніж 2 особи.

При створенні атестаційних комісій керівник закладу (установи) освіти, органу управління у сфері освіти повинен вжити заходів для недопущення виникнення потенційного чи реального конфлікту інтересів під час проведення атестації педагогічних працівників.

Атестаційні комісії I рівня можуть бути створені закладами освіти незалежно від типу та форми власності, з кількістю педагогічних працівників, які перебувають у трудових відносинах із закладом освіти, 15 та більше осіб. Чисельність педагогічних працівників враховується станом на дату створення атестаційної комісії.

Атестаційні комісії можуть створювати й органи управління у сфері освіти сільських, селищних, міських рад, районних у містах Києві та Севастополі державних адміністрацій, заклади професійної (професійно-технічної) освіти, фахової передвищої та вищої освіти, які мають відокремлені структурні підрозділи, Міністерство освіти і науки, молоді та спорту Автономної Республіки Крим, органи управління у сфері освіти обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій, центральні органи виконавчої влади, їх територіальні підрозділи, інші заклади, установи та організації (зокрема засновники приватних закладів освіти).

Положенням, зокрема, передбачається, що заклади освіти приватної форми власності можуть створювати атестаційні комісії I рівня незалежно від наявної кількості педагогічних працівників які в них працюють. Також за рішенням засновника такі заклади освіти можуть створювати атестаційні комісії спільно з іншими закладами на договірних засадах.

Водночас згідно з абзацом четвертим пункту 1 розділу II Положення, атестація педпрацівників філій закладів загальної середньої освіти, у тому числі й завідувача філією та його заступника, здійснюється в закладі загальної середньої освіти, який є юридичною особою, що створила філію.

У разі, якщо до набрання чинності Наказом МОН 1277 у філії закладу загальної середньої освіти було створено атестаційну комісію для проведення атестації педагогічних працівників у 2024/2025 році, рекомендуємо таким комісіям провести атестацію відповідно до вимог Положення.

Водночас, якщо така комісія була створена наказом керівника філії, то доцільним буде затвердити її склад наказом керівника закладу освіти, який створив філію.

Для проведення атестації в поточному навчальному році атестаційні комісії, спільно з керівниками закладів освіти складають і затверджують своїм рішенням список педагогічних працівників, які підлягають черговій атестації, строки проведення їх атестації та графік проведення засідань атестаційної комісії.

У випадку, якщо педагогічний працівник не був включений до списків працівників, які підлягають черговій атестації, він до 20 грудня подає до атестаційної комісії заяву про включення його до списків. Заява може бути подана як особисто, так і за допомогою засобів інформаційно-комунікаційних систем.

Списки педагогічних працівників, які підлягають черговій атестації та атестуються атестаційною комісією II рівня, готуються керівником закладу освіти та надсилаються до відповідної атестаційної комісії.

Відповідальність за подання списків педагогічних працівників, які підлягають черговій атестації в поточному навчальному році, несе керівник закладу освіти.

У разі відсутності (не створення з будь яких причин) атестаційних комісій II рівня у закладах професійної (професійно-технічної) освіти, фахової передвищої та вищої освіти, які мають відокремлені структурні підрозділи, інших закладах, установах та організаціях у сфері управління, або підпорядкуванні яких є заклади освіти, а також у разі не створення відповідних атестаційних комісій центральними органами виконавчої влади, їх територіальними підрозділами, у сфері управління яких перебувають заклади освіти, атестація педагогічних працівників таких закладів освіти здійснюється атестаційними комісіями, створеними органами управління у сфері освіти за місцем розташування суб'єктів освітньої діяльності.

Звертаємо увагу, що атестаційні комісії діють відкрито.

З метою забезпечення відкритості та прозорості їх діяльності голова та секретар атестаційної комісії забезпечують своєчасне оприлюднення інформації, визначеної пунктом 3 розділу III Положення.

Для всебічного і комплексного оцінювання педагогічної діяльності працівників та встановлення їх відповідності займаній посаді атестаційні комісії визначають перелік документів, які подаються педагогічними працівниками для проходження атестації та ухвалюють рішення щодо необхідності та доцільності вивчення практичного досвіду працівників, які атестуються.

Наголошуємо, що атестаційні комісії при прийнятті рішення щодо присвоєння / підтвердження кваліфікаційної категорії та/або присвоєння педагогічного звання педагогічним працівникам керуються виключно вимогами Положення.

Положенням визначено документи, які підтверджують наявний стаж педагогічної роботи, наявний ступінь освіти тощо.

Водночас Положенням не передбачено написання та обов'язкове подання до атестаційної комісії наукових робіт, статей, підручників для присвоєння (підтвердження) кваліфікаційної категорії / присвоєння педагогічного звання. Утім, це не виключає права педагогічного працівника, який має науково-творчі напрацювання, надати атестаційній комісії такі матеріали для їх врахування при прийнятті рішення.

У разі наявності додаткових підстав для присвоєння (підтвердження) кваліфікаційної категорії / присвоєння педагогічного звання педагогічний працівник надає атестаційній комісії документи, які, на його думку, підтверджують такі підстави, свідчать про його педагогічну майстерність та/або професійні досягнення.

Положенням визначено критерії, які дають право педагогічному працівникові на присвоєння / підтвердження кваліфікаційної категорії та / або присвоєння педагогічного звання.

Зауважуємо, що, відповідно до частини третьої статті 50 Закону України «Про освіту», за результатами атестації визначається відповідність педагогічного працівника займаній посаді, присвоюються або підтверджуються кваліфікаційні категорії, присвоюються педагогічні звання.

Зважаючи на зазначене, педагогічні звання присвоюються педагогічним працівникам за результатами атестації та зберігаються за ними до наступної атестації.

Вимоги до присвоєння педагогічним працівникам кваліфікаційних категорій визначені пунктом 9 розділу I Положення.

Кваліфікаційної категорії присвоюються педагогічним працівникам, які відповідають визначеним Положенням критеріям щодо освітнього, освітньо-професійного ступеня та стажу роботи.

Водночас, пунктом 13 розділу I Положення передбачено, що педагогічним працівникам, які успішно пройшли сертифікацію та мають чинний сертифікат присвоюється чергова кваліфікаційна категорія (підтверджується кваліфікаційна категорія «спеціаліст вищої категорії») та чергове педагогічне звання. При цьому атестація таких педагогічних працівників здійснюється без проведення будь-яких заходів, пов'язаних із вивченням та оцінюванням його діяльності й професійних компетентностей, без урахування тривалості міжатестаційного періоду, вимог до стажу роботи для присвоєння відповідної кваліфікаційної категорії та умов підвищення кваліфікації, визначених пунктами 8 та 9 розділу I Положення.

Згідно з Положенням, успішне проходження педагогічним працівником сертифікації зараховується як проходження ним атестації та є підставою для присвоєння атестаційною комісією йому чергової кваліфікаційної категорії (підтвердження наявної вищої кваліфікаційної категорії) та/або педагогічного звання з дня подачі до атестаційної комісії сертифіката.

Разом із тим, просимо звернути увагу, що зарахування сертифікації здійснюється один раз протягом строку дії сертифіката.

Тобто присвоєння педагогічним працівникам, які успішно пройшли сертифікацію, кваліфікаційних категорій та/або педагогічних звань можливе лише з дня подачі такими

працівниками до атестаційної комісії чинного сертифіката, який ще не був зарахований педагогічному працівникові як проходження атестації.

Водночас згідно з абзацом шостим пункту 9 розділу I Положення, педагогічному працівникові, який має освітньо-науковий / освітньо-творчий ступінь вищої освіти, науковий ступінь або вчене звання, за його заявою рішенням атестаційної комісії може бути присвоєна кваліфікаційна категорія «спеціаліст вищої категорії».

Атестація керівника закладу освіти, з яким укладено контракт (строковий договір) або який прийнятий на певний термін для виконання тимчасово обов'язків за посадою керівника, здійснюється на загальних підставах відповідно до вимог Положення.

Пунктом 9 розділу I Положення також передбачено, що при прийнятті на роботу педагогічним працівникам (особам, призначеним на посади педагогічних працівників) атестаційною комісією може бути присвоєна кваліфікаційна категорія «спеціаліст» без проведення будь-яких заходів, пов'язаних із вивченням й оцінюванням його діяльності та професійних компетентностей.

Положенням також визначено особливості присвоєння кваліфікаційних категорій педагогічним працівникам, які не мають педагогічної освіти, але мають стаж роботи в одній із галузей економіки та працюють на посадах педагогічних працівників закладів освіти. Присвоєння кваліфікаційних категорій таким працівникам можливе без дотримання послідовності за умови їх відповідності критеріям щодо наявного стажу роботи в інших галузях промисловості. Водночас, атестація таких осіб, призначених на посади педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти, можлива лише через 1 рік після призначення.

Педагогічні звання присвоюються педагогічним працівникам, які відповідають критеріям, визначеним пунктом 10 розділу I Положення.

У першу чергу при розгляді питань щодо присвоєння педагогічних звань атестаційні комісії повинні звернути увагу на те, що педагогічні звання присвоюються педагогічним працівникам, які зокрема:

упроваджують і поширюють методики компетентнісного навчання та нові освітні технології, надають професійну підтримку та допомогу педагогічним працівникам (здійснюють наставництво, супервізію);

беруть участь у процедурах і заходах, пов'язаних із забезпеченням якості освіти та впровадженням інновацій, педагогічних новацій і технологій у системі освіти;

були визнані переможцями, лауреатами регіональних, всеукраїнських, міжнародних фахових конкурсів, змагань тощо;

підготували переможців регіональних, всеукраїнських, міжнародних олімпіад, конкурсів, змагань тощо.

Проте перелік досягнень педагогічних працівників, визначений пунктом 10 розділу I, не є вичерпним.

Атестаційні комісії можуть прийняти рішення про присвоєння педагогічного звання педагогічним працівникам, які мають інші професійні досягнення.

При ухваленні рішення щодо присвоєння педагогічним працівникам педагогічних звань варто звернути увагу на те, що педагогічні звання присвоюються педагогічним працівникам, які за

результатами попередньої атестації мають відповідну кваліфікаційну категорію, що дає право на присвоєння педагогічного звання.

Тобто згідно з Положенням одночасне (за результатами однієї атестаційної процедури) присвоєння кваліфікаційної категорії, яка дає право на присвоєння педагогічного звання, та відповідного педагогічного звання неможливе.

Водночас, Наказом МОН 1277, передбачено збереження педагогічних звань, присвоєних педагогічним працівникам за результатами атестації, проведеної до набрання чинності цим наказом (педагогічні працівники, яким присвоєно педагогічні звання відповідно до Типового положення про атестацію педагогічних працівників, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 06 жовтня 2010 року № 930 (далі — Типове положення).

Так, відповідно до підпункту 2 пункту 2 Наказу МОН 1277, педагогічним працівникам, яким до набрання чинності цим наказом за результатами попередньої атестації було присвоєно педагогічне звання та які мають відповідний освітньо-професійний ступінь (освітньо-кваліфікаційний рівень), при проведенні чергової атестації встановлюється відповідність (невідповідність) займаній посаді та підтверджується (не підтверджується) педагогічне звання.

У разі підтвердження педагогічного звання педагогічному працівникові присвоюється кваліфікаційна категорія, яка дає право на присвоєння (підтвердження) такого педагогічного звання.

Тобто, якщо педагогічному працівникові за результатами попередньої атестації було присвоєно педагогічне звання, проте вимоги Типового положення не передбачали для присвоєння такого звання наявність відповідної кваліфікаційної категорії, то під час чергової атестації таких педагогічних працівників атестаційні комісії приймають рішення про їх відповідність / невідповідність займаній посаді та приймають рішення про підтвердження / не підтвердження наявного педагогічного звання.

Підтвердження педагогічного звання здійснюється шляхом ухвалення рішення про його присвоєння.

У випадку ухвалення атестаційною комісією рішення про присвоєння (підтвердження) зазначеним педагогічним працівникам педагогічного звання, атестаційною комісією ухвалюється також рішення про присвоєння відповідної кваліфікаційної категорії, яка дає право на присвоєння такого звання.

Пунктом 11 розділу I визначено, що кваліфікаційні категорії та педагогічні звання присвоюються педагогічним працівникам, як правило, послідовно.

Разом з тим, у Положенні передбачені випадки, коли педагогічним працівникам можуть бути присвоєні кваліфікаційні категорії та педагогічні звання без дотримання послідовності.

Так без дотримання послідовності за рішенням атестаційної комісії може бути присвоєно кваліфікаційну категорію «спеціаліст вищої категорії» педагогічному працівникові, який має освітньо-науковий / освітньо-творчий ступінь вищої освіти, науковий ступінь або вчене звання.

Також пунктом 10 передбачено, що, за наявності визначених Положенням умов щодо трудового стажу в інших галузях промисловості, без дотримання послідовності на присвоєння кваліфікаційної категорії можуть атестуватися особи, які не мають педагогічної освіти, але мають стаж роботи в одній із галузей економіки та працюють на посадах педагогічних працівників закладів освіти.

У всіх інших випадках кваліфікаційні категорії та педагогічні звання присвоюються послідовно.

Крім того, згідно з пунктом 6 розділу I Положення, педагогічні працівники, освітній рівень, стаж роботи на посадах педагогічних працівників яких відповідає вимогам, визначеним у пунктах 8, 9 розділу I Положення, мають право на проходження позачергової атестації.

Право на проходження позачергової атестації мають також педагогічні працівники, які визнані переможцями, лауреатами фінальних етапів всеукраїнських, міжнародних, регіональних фахових конкурсів; мають освітньо-науковий / освітньотворчий, науковий ступінь; або успішно пройшли сертифікацію.

Звертаємо увагу, що право на проходження позачергової атестації не дає права педагогічному працівникові на присвоєння йому кваліфікаційної категорії чи педагогічного звання без дотримання вимог щодо його рівня освіти та стажу роботи, передбачених пунктом 9 розділу I Положення. Кваліфікаційні категорії та педагогічні звання присвоюються педагогічним працівникам атестаційною комісією в разі відповідності педагогічних працівників вимогам, визначених Положенням.

Разом з тим, позачергова атестація педагогічних працівників можлива також і за ініціативою керівника закладу освіти, його засновника тощо. Проте в такому разі атестація педагогічного працівника можлива не раніше ніж через 3 роки після проходження ним попередньої атестації.

Обов'язковою умовою проходження атестації педагогічних працівників є підвищення ними кваліфікації.

Підвищення кваліфікації педагогічних працівників здійснюється відповідно до Порядку підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 року № 800 (далі — Порядок), із урахуванням умов, визначених Положенням і Наказом МОН 805.

Положенням також визначено, що здобуття освіти педагогічними працівниками в закладі вищої, фахової передвищої освіти, наступні 5 років після завершення навчання, зараховується як підвищення кваліфікації відповідно до пункту 30 Порядку.

Результати атестації фіксуються в атестаційному листі, що оформлюється атестаційною комісією, та вводяться в дію наказом керівника (закладу освіти, установи, засновника закладу освіти, органу управління у сфері освіти тощо).

Документом, який підтверджує присвоєння / підтвердження педагогічному працівникові кваліфікаційної категорії, присвоєння педагогічного звання, встановлення відповідності займаній посаді є наказ (витяг з наказу).

Результати атестації педагогічного працівника (присвоєння / підтвердження кваліфікаційної категорії, присвоєння педагогічного звання, встановлення відповідності займаній посаді) поширюються на все педагогічне навантаження.

Водночас, у разі коли педагогічний працівник працює на різних посадах в одному і тому самому закладі освіти чи в різних закладах освіти, то він повинен атестуватися за кожною з посад.

Разом з тим, у разі надання педагогічному працівникові у міжатестаційний період годин з навчальних предметів (інтегрованих курсів, дисциплін, безпосередньої роботи з дітьми), або іншої педагогічної роботи, з яких він не проходив атестацію, то присвоєна за результатами попередньої атестації кваліфікаційна категорія (педагогічне звання) поширюється на все педагогічне навантаження до наступної атестації.

Результати попередньої атестації також зберігаються за педагогічними працівниками до наступної атестації в разі переведення (призначення) педагогічного працівника на іншу посаду в тому самому чи в іншому закладі освіти та за педагогічними працівниками, які перервали роботу на педагогічній посаді (незалежно від тривалості перерви в роботі).

Чергова атестація таких педагогічних працівників проводиться не пізніше ніж через 2 роки після їх призначення на посаду (відновлення на роботі). Ця норма не виключає можливості проходження атестації таких педагогічних працівників, починаючи з першого року призначення (відновлення педагогічної діяльності).

Натомість у разі призначення (переведення) педагогічного працівника в інший заклад освіти на посаду, за якою він пройшов атестацію, до наступної атестації за ним зберігаються присвоєні за результатами попередньої атестації кваліфікаційна категорія та/або педагогічне звання. Атестація таких педагогічних працівників проводиться в строки, визначені пунктом 4 розділу I Положення, тобто чергова — протягом 5 років після попередньої атестації, позачергова (за його ініціативою) — відповідно до пункту 6 розділу I Положення.

Педагогічні працівники, посади яких згідно з Інструкцією про порядок обчислення заробітної плати працівників освіти, затвердженою наказом МОН від 15 квітня 1993 року № 102, та згідно з наказом МОН від 26 вересня 2005 р. № 557 не передбачають встановлення тарифного розряду залежно від присвоєної кваліфікаційної категорії, проходять атестацію на загальних підставах.

За результатами атестації таких педагогічних працівників атестаційною комісією приймається рішення щодо відповідності педагогічного працівника займаній посаді та надається рекомендація керівнику щодо встановлення педагогічному працівникові тарифного розряду в межах схем тарифних розрядів, визначених законодавством.

Звертаємо увагу, що Положення не встановлює норм щодо оплати праці. Положення визначає лише порядок проведення атестації педагогічних працівників. Визначення розміру заробітної плати, встановлення підвищення у разі присвоєння звання визначаються іншими нормативно-правовими актами.

Визначена Положенням норма щодо поширення кваліфікаційної категорії та педагогічного звання на все педагогічне навантаження не передбачає встановлення будь-яких підвищень, доплат чи надбавок.

Встановлення відповідності педагогічного працівника займаній посаді, присвоєння йому кваліфікаційної категорії чи педагогічного звання дають право на встановлення підвищень у визначеному законодавством порядку.

Принадібно інформуємо, що листи міністерств, інших центральних органів виконавчої влади не є нормативно-правовими актами, не встановлюють правових норм та мають лише інформаційний характер.

Заступник Міністра
Н. Кузьмичова